

Szakpolitikai összefoglaló

A környezeti hatások minimalizálása és a támogatói bázis maximalizálása: a finn példa

2025. február

Bevezetés

A környezeti hatástanulmány (EIA) a legtöbb szélenergia-projekt tervezésének központi mérföldköve. A cél az, hogy a helyszín kiválasztásába beépítsék a környezeti szempontokat, például a természetvédelmi területektől és kulturális helyszínektől való távolságot, a biológiai sokféleség érzékenységet és a talajerózió kérdéseit.

Ideális esetben ez úgy történik, hogy egyidejűleg figyelembe veszik a közvélemény aggályait és maximalizálják a projekt politikai és társadalmi támogatói bázisát.

Mind a KHV, mind a döntéshozók és a polgárok bevonására irányuló erőfeszítéseket a projekt alternatíváinak még meglétével járó korai szakaszban kell végrehajtani. Az alternatívák kidolgozásának célja az, hogy megtalálják a legkevésbé káros környezeti hatással járó és a lehető legerősebb támogatottsággal rendelkező lehetőséget.

2024. október 1-jén és 2-án az Interreg Europe BIOWIND projekt partnerei meglátogatták a finnországi Kauhajoki városában található Suolakangas szélenergia-parkot. A Dél-Pohjanmaa Regionális Tanács által szervezett tanulmányút célja az volt, hogy megismerjék a szélenergia-parkok tervezésének és helyszínválasztásának regionális tervezési megközelítését. Az engedélyezési szakaszban a Suolakangas szélenergia-park eredeti helyszíne nyilvános konzultáció és a biológiai sokféleségre gyakorolt hatások felmérése után megváltozott.

A BIOWIND partnerek megvitatták a Dél-Ostrobothnia megközelítését, és összehasonlították azt a saját régióikban alkalmazott KHV- és tervezési eljárásokkal. A politikai ajánlások e megbeszélésen és a vitát irányító háttérdokumentumon alapulnak¹.

Politikai ajánlások

1. A szélenergia-parkok fejlesztésére vonatkozó hivatalos, strukturált területrendezési folyamat – lehetőleg olyan dinamikus tervezés, amely figyelembe veszi az új környezeti adatokat és a fejlődő technológiákat – máris elkerülheti a környezeti károkat és a nyilvánosság ellenállását.

¹ Interreg Europe BIOWIND, „Study Visit Finland Input Paper” (Tanulmányút Finnországba – háttérdokumentum)

2. A fenntartható szélenergia-fejlesztéshez elengedhetetlen egy szilárd és kötelező környezetvédelmi hatástanulmányi (EIA) keretrendszer, amely figyelembe veszi a helyi biodiverzitást, az ökoszisztémákat és a vadon élő állatok mozgási mintáit, valamint a nemzeti szabályozásokat és az uniós irányelveket, például a madár- és élőhelyvédelmi irányelveket. A keretrendszernek nemcsak az egyes szélenergia-projektek hatását kell értékelnie, hanem egy régió belüli több projekt kumulatív hatását is.
3. A GIS-technológia, a környezeti modellezés, a fejlett élőhely-térképezés és más technológiai eszközök használata javíthatja a KHV teljesítményét.
4. Az érzékeny területek elkerülése, pufferzónák létrehozása és a védett területektől, lakóövezetektől és vadon élő állatok vándorlási útvonalaitól való megfelelő távolságok fenntartása védi a környezetet, de jelentősen javíthatja a szélenergia-projektek társadalmi elfogadottságát is. Ez vonatkozik a szélenergia-projektekre, de az átviteli vezetésekre is².
5. Vannak olyan innovatív megoldások, amelyek minimalizálják a környezeti hatásokat, például speciális turbinatervek a zaj és az árnyékvillódzás csökkentésére, vagy fejlett technológia a vadon élő állatok megfigyelésére.
6. A helyi ökoszisztémák védelmét szolgáló másik stratégia az építési tevékenységek időzítése, hogy elkerüljék a kritikus szaporodási vagy vándorlási időszakokat.
7. A földterületek zavarását csökkentő infrastruktúra-tervezés, valamint a kivitelezés utáni őshonos növényekkel történő újratelepítés biztosítja a talaj hosszú távú stabilitását.
8. A helyi közösségekkel és érdekelt felekkel való korai és érdemi együttműködés lehetővé teszi a projektek szervezőinek, hogy a lakosok visszajelzései alapján módosítsák a projekteket. Ez bizonyítja az elkötelezettséget a közösség aggályainak kezelése iránt.
9. A helyi érdekelt felekkel való együttműködés biztosíthatja a szélenergia-projektek társadalmi fenntarthatóságát, elősegítve a közösség hosszú távú elfogadását és támogatását. A földtulajdonosokkal kötött összehangolt megállapodások – pl. a szélenergia-projektek által használt telkek bérleti díjának megosztása a tulajdonosok és a szomszédok között egy rögzített elosztási kulcs alapján – elősegíthetik a projekt zökkenőmentes fejlesztését. Finnországban a földbérleti díjakat azok között a földtulajdonosok között osztják el, akiknek a földje olyan távolságra van a turbinától, hogy egy másik turbina nem épülhet

² <https://www.fingrid.fi/en/grid/land-use-and-environment/environmental-impacts-of-transmission-lines/mitigating-the-environmental-impacts-of-transmission-lines/>

területen. ³ Az átviteli vezetékek által érintett földtulajdonosoknak joguk van helyszínhez, hátránykompenzációhoz és kártérítéshez. ⁴

- 10.** Konkrét intézkedésekkel növelhető a politikai támogatás. Finnország példát mutatott a szélenergia-projektekre kivetett egységes önkormányzati ingatlanadóval⁵. Az adót minden szélturbina után évente kell befizetni annak az önkormányzatnak, amelynek területén a turbina található. Az önkormányzatok alkalmazhatják az általános adókulcsot, vagy nagyobb szelerőműparkok esetében saját adókulcsot határozhatnak meg, amelynek maximális mértéke 3,1%.
- 11.** Az építés utáni monitoring lehetővé teszi az adaptív irányítást, ami valós idejű adatok és környezeti ismeretek alapján történő működési kiigazításokhoz vezet. Ez javítaná a fenntarthatóságot az építés után. A mérséklési intézkedéseket is szükség szerint frissíteni lehet.
- 12.** Az engedélyezési eljárások gyakran hosszadalmasak, mivel összetettek a környezeti, társadalmi és műszaki szempontok integrálása. Szükség van ezeknek az eljárásoknak a racionalizálására, miközben szigorú környezetvédelmi normákat kell fenntartani. Finnország racionalizált engedélyezési eljárásai, amelyek integrálják a környezeti értékeléseket a nyilvánosság visszajelzéseivel, hatékonysági referenciaértéknek számítanak anélkül, hogy a megfelelést veszélyeztetnék.

Ezt a szakpolitikai összefoglalót Peter Dhondt írta, Linus Vanhellemont szerkesztette, mindketten a Flamand Brabant tartományból.

³ <https://suomenuusiutuivat.fi/en/wind-power/effects-to-the-economy/>

⁴ <https://www.fingrid.fi/en/grid/construction/project-stages/#compensation-procedure>

⁵ <https://suomenuusiutuivat.fi/en/wind-power/effects-to-the-economy/>